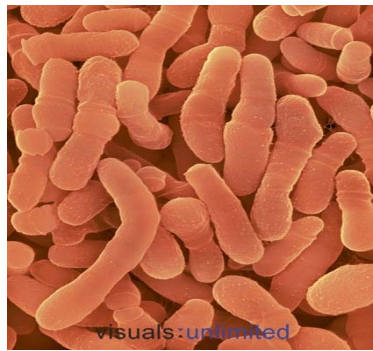

วัณโรคเทียม : ของแถมจากสပါปลา

วัณโรคเทียม เป็นโรคติดเชื้อเรื้อรังที่ผิวหนัง ไม่ติดต่อระหว่างคนต่อคนเหมือนกับวัณโรคปอด แต่ผู้ใช้บริการสปาอาจติดโรคนี้ได้หากผู้ใช้คนแรกเป็นโรคนี้ เชื้อโรคจะลงไปอยู่ในน้ำหรือเมื่อปลากัดกินเศษหนังบริเวณที่มีเชื้อโรค เชื้อก็จะมีโอกาสจะเข้าไปอยู่ในตัวปลาและกลายเป็นพาหะคล้ายยุง เมื่อปลาไปกัดผู้ใช้บริการรายอื่นหรือที่ผิวหนังมีแผล ก็มีโอกาสดูดโรคนี้ได้ ปกติหน้าที่ใช้เลี้ยงปลาจะไม่เปลี่ยนแปลงเพราะเสี่ยงต่อการทำให้ปลาช็อค เชื้อโรคนี้จะทนต่อคลอรีน โดยปกติวัณโรคเทียม เป็นโรคติดเชื้อที่พบในสัตว์กีบพวกแพะและแกะแต่ติดต่อถึงคนได้ (zoonosis) อาการโรคในสัตว์คือ หลังจากได้รับเชื้อแล้ว 2 – 6 เดือน จะเกิดฝีที่ผิวหนังและอวัยวะภายใน ภายในก้อนฝีเป็นหนองสีเหลือง เขียวหรือขาว รอยโรคที่เกิดขึ้นมีผลต่อคุณภาพของเนื้อและหนังสัตว์ ในคนทำให้เกิดแผลบริเวณผิวหนัง ตุ่มหนอง เรื้อรังรักษาหายได้ยากและสิ้นเปลืองเงินทองในการรักษา

สาเหตุของวัณโรคเทียมเกิดจากเชื้อแบคทีเรีย *Corynebacterium pseudotuberculosis* มีคุณสมบัติเป็นแบคทีเรียแกรมบวก รูปร่างเป็นท่อนสั้น อาศัยอยู่ในเซลล์ monocyte และ macrophage เชื้อมีชีวิตอยู่ในสิ่งแวดล้อมได้เป็นเวลานาน และเชื้อในร่างกายไม่ถูกทำลายด้วย phagocyte ลักษณะของโรคที่พบจะเป็นแบบเรื้อรัง สัตว์ที่เป็นโรคจะเป็นพาหะของโรคไปตลอดชีวิต เนื่องจากระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายไม่สามารถทำลายเชื้อได้

เนื่องจากเชื้ออยู่ในก้อนฝีที่มีถุงหุ้มและยังอยู่ภายในเซลล์ จึงทำให้ยาปฏิชีวนะไม่สามารถเข้าถึงเชื้อได้ จึงไม่มีผลในการรักษา ในสัตว์จึงต้องรักษาด้วยการผ่าเอาถุงหนองออกให้หมดและเก็บไปทำลาย ในคนจะต้องใช้ยาปฏิชีวนะเช่น คลาริโทรมัยซิน ติดต่อกันเป็นเวลานานหรือใช้ร่วมกับยาปฏิชีวนะตัวอื่น วัณโรคเทียมจึงจัดเป็นโรคที่รักษายาก

นอกจากเชื้อวัณโรคเทียมแล้ว ผู้ใช้บริการสปายังมีโอกาสที่จะเป็นโรคติดเชื้อที่เกิดจากราและแบคทีเรียตัวอื่น ๆ ได้ จากการแช่เท้าอยู่ร่วมกันในอ่างปลา โดยมีน้ำเป็นตัวนำพา ผู้ที่ไม่ควรใช้บริการสปาปลา ได้แก่ ผู้ที่เป็นโรคผิวหนัง มีบาดแผลหรือตุ่มหนอง ผู้ที่เป็นโรคเบาหวานและผู้ที่มีภูมิคุ้มกันต่ำ

เอกสารอ้างอิง :-

1. Lloyd, S: Caseous lymphadenitis in sheep and goats, In Practice, Jan 1994
2. Welsh, R D: *Corynebacterium pseudotuberculosis* in the Horse, Equine Practice, Vol 12, No 2, Feb 1990.

โดย ภญ. รศ. ม.ล. สุมาลย์ สาระยา
ภาควิชาจุลชีววิทยา
คณะเภสัชศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล